

Protokoll

Fra møte i faggruppen for genmodifiserte organismer, FG3

Dato: 27.1.2015, kl 10-16

Sted: Lovisenberggt. 8, Hjørnevillaen, VKM

Møteleder: Åshild K. Andreassen

Deltakere

Fra faggruppen for genmodifiserte organismer:

Åshild K. Andreassen (leder i faggruppen, møteleder), Per Brandtzæg, Knut Helkås Dahl, Knut Tomas Dalen, Hilde-Gunn Hoen-Sorteberg, Olavi Junntila, Richard Meadow, Kåre Magne Nielsen, Monica Sanden

Forfall: Nei

Fra Mattilsynet, Seksjon planter, økologi og GM:

Solbjørg Hogstad

Miljødirektoratet, Artsforvaltingsavdelingen:

Diem Hong Thi Tran

Fra VKMs sekretariat:

Rose Vikse, Lars E. Hanssen, Ville Erling Sipinen, Merethe Aasmo Finne, Nana Asare og Anne-Marie Bakke

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Faggruppens leder, Åshild K. Andreassen, ønsket velkommen til møtet i VKMs faggruppe for genmodifiserte organismer, FG3. Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte at de hadde mulige interessekonflikter i sakene som skulle behandles på møtet. De nye medarbeiderne i GMO-sekretariatet: Nana Asare og Anne Marie Bakke, ble presentert for faggruppen.

2. Godkjenning av møte-innkallelse og dagsorden

Møteinnkalling, utkast til dagsorden, og protokoll fra møtet i FG3 13.10.2014 ble godkjent uten merknader.

3. Saker fra møte i Hovedkomiteen

Det ble orientert om saker diskutert på hovedkomitemøtet 12.des 2014

For videre informasjon, vennligst se publiserte protokoller på VKM sine nettsider:
<http://vkm.no/hovedkomiteen/moter-i-hovedkomiteen>

4. Orienteringer/administrative saker

Nye prosjekter

Status nye oppdrag fra Miljødirektoratet.

Klima- og miljødepartementet offentliggjorde i mars 2014 at Miljødirektoratet vil legge flere miljørisikovurderinger til Vitenskapskomiteen for mattrygghet. Dette innebærer at VKM, i en prøveperiode på to år, skal utføre miljørisikovurderinger og andre vitenskapelige vurderinger knyttet til mikroorganismer, fremmede arter og avtaleverket som regulerer handel med truede arter (CITES). Miljødirektoratet og VKM hadde et møte i juni 2014 hvor omfanget av nye oppdragene ble nærmere diskutert. Omfang av arbeidet og oppstartstidspunkt for de nye oppdragene var fremdeles ikke avklart i januar 2015.

5. Saker behandlet på møtet

Slutføringsoppdrag fra Miljødirektoratet og Mattilsynet

Endelig helse- og miljørisikovurdering av den genmodifisert soyalinjen A2704-12 (EFSA/GMO/NL/2005/18)

A2704-12 ble første gang vurdert av VKMs faggruppe for GMO (FG3) i 2006 (VKM 2006). Helse- og miljørisikovurderingen ble utført på oppdrag av Mattilsynet i forbindelse med EFSA's offentlige høring av søknad EFSA/GMO/NL/2005/18.

I motsetning til konvensjonell soya, inneholder soyalinjen A2704-12 et *pat*-gen fra jordbakterien *Streptomyces viridochromogenes*. Dette genet gjør at soyaen produserer enzymet fosfinotricin acetyltransferase (PAT), som gir plantene økt toleranse overfor bredspektrede ugrasmidler med virkestoffet glufosinat-ammonium. Glufosinat-ammonium har helseklassifisering for både akutte og kroniske skadevirkninger på pattedyr, inkludert mennesker, og ble trukket fra det norske markedet i 2008. I EU er virkestoffet under utfasing og er kun tillatt benyttet fram til 2017.

Basert på en gjennomgang av tilgjengelig informasjon og vitenskapelig litteratur konkluderte FG3 med at genmodifisert soya A2704-12 inneholder de samme nivåene av næringsstoffer og andre komponenter som dens konvensjonelle (ikke-genmodifiserte) motpart. Den genmodifiserte soyalinjen er også tilnærmet lik konvensjonelt foredlete soyasorter med hensyn til utseende og vekst, og øvrige egenskaper relevant for jordbruk og miljøet. Feltstudiene og analysene som ble vurdert av faggruppen, viser ingen utilsiktede effekter som følge av genmodifiseringen, eller at sprøyting med glufosinat-ammonium har påvirket næringsstoffsammensetningen av soya A2704-12. Fôringstudier utført med rotter og broilere har ikke vist tegn til helseskadelige effekter av soya A2704-12. PAT-proteinet viser ingen likhetstrekk med kjente toksiner eller allergener, og er heller ikke rapportert å ha forårsaket IgE-medierte allergiske reaksjoner. Ut i fra dagens kunnskap konkluderte faggruppen med at soya A2704-12 er ernæringsmessig lik og like trygg som konvensjonell soya.

Faggruppen fant ingen tegn på at den introduserte egenskapen i soya A2704-12 har medført endringer i egenskaper knyttet til overlevelse eller spredning sammenlignet med konvensjonell soya. Det er dermed ingen tegn på økt sannsynlighet for spredning og etablering av viltvoksende soyaplanter fra utilsiktet frøspill av soyalinjen. Soya dyrkes ikke i Norge, og arten har heller ikke viltvoksende populasjoner eller nærstående arter utenfor dyrking i Norge eller ellers i Europa. Det er derfor ikke risiko for at soya A2704-12 vil krysse seg med dyrkede sorter eller ville planter.

I EU har den genmodifiserte soyalinjen A2704-12 vært godkjent til import, videreforedling og til bruk som mat og fôr siden 2008.

Vedtak

Sekretariatet ferdigstiller helse- og miljørisikovurderingen av soya A2704-12 i tråd med innspillene som kom fram på møtet, og sender dokumentet på ny høring i faggruppen før publisering.

Endelig helse- og miljørisikovurdering av den genmodifiserte soyalinjen A5547-127 (EFSA/GMO/NL/2008/52)

I likhet med soyalinjen A2704-12 inneholder også A5547-127 et *pat*-gen fra jordbakterien *Streptomyces viridochromogenes*. Basert på en gjennomgang av tilgjengelig informasjon og vitenskapelig litteratur konkluderte FG3 tilsvarende for soya A5547-127 som for A2704-12, med henhold til næringsstoffer og andre komponenter, helserisiko, og miljørisiko.

I EU har A5547-127 vært godkjent til import, videreforedling og til bruk som mat og fôr siden 2012.

Vedtak

Sekretariatet ferdigstiller helse- og miljørisikovurderingen av soya A5547-127 i tråd med innspillene som kom fram på møtet, og sender dokumentet på ny høring i faggruppen før publisering.

Endelig helse- og miljørisikovurdering av genmodifisert soya MON 89788 (EFSA/GMO/NL/2006/36)

I motsetning til konvensjonell soya, inneholder soyalinjen MON 89788 et *cp4 epsps*-gen fra jordbakterien *Agrobacterium tumefaciens* subsp. CP4. Dette introduserte genet gjør at soyaen produserer enzymet 5-enolpyruvulshikimate-3-phosphat syntase (CP4 EPSPS), som gir plantene økt toleranse overfor glyfosat-baserte bredspektrede ugrasmidler, som Roundup.

Basert på en gjennomgang av tilgjengelig informasjon og vitenskapelig litteratur konkluderte faggruppen med at genmodifisert soya MON 89788 inneholder de samme nivåene av næringsstoffer og andre komponenter som dens konvensjonelle (ikke-genmodifiserte) motpart. Den genmodifiserte soyalinjen er også tilnærmet lik konvensjonelt foredlete soyasorter med hensyn til utseende, vekst, agronomiske egenskaper og økologiske effekter. De rapporterte dataene viser ingen utilsiktede effekter som følge av genmodifiseringen, eller effekter av sprøyting med glyfosat på næringsstoffsammensetningen av MON 89788.

Fôringsstudier utført på rotter og broilere har ikke vist tegn til relevante helseskadelige effekter av soya MON 89788. CP4 EPSPS-proteinet viser ingen likhetstrekk med kjente toksiner eller allergener, og er heller ikke rapportert å ha forårsaket IgE-medierte allergiske reaksjoner. Faggruppen vurderer det usannsynlig at CP4 EPSPS-proteinet vil føre til en særskilt toksisk eller allergen effekt. Ut i fra dagens kunnskap konkluderte faggruppen med at soya MON 89788 er ernæringsmessig lik og like trygg som konvensjonell soya.

Faggruppen fant ingen tegn på at den introduserte egenskapen i soya MON 89788 har medført endringer i egenskaper knyttet til overlevelse eller spredning sammenlignet med konvensjonell soya, og det er dermed ingen tegn på økt sannsynlighet for spredning og etablering av ferale soyaplantar fra utilsiktet frøspill av soyalinjen. Soya dyrkes ikke i Norge, og arten har heller ikke viltvoksende populasjoner eller nærstående arter utenfor dyrking i Norge eller ellers i Europa. Det er derfor ikke risiko for utkryssing med dyrkede sorter eller ville planter.

I EU har den genmodifiserte soyalinjen MON 89788 vært godkjent til import, videreforedling og til bruk som mat og fôr siden 2008.

Vedtak

Sekretariatet ferdigstiller helse- og miljørisikovurderingen av soya MON 89788 i tråd med innspillene som kom fram på møtet, og sender dokumentet på ny høring i faggruppen før publisering.

Alle tre vurderingene ble publisert 16.4.2015

6. Saker som har vært behandlet i faggruppen siden siste møtet

7. Nye saker til behandling i faggruppen

Sekretariatet orienterte om at følgende søknader fra Miljødirektoratets og Mattilsynets slutføringsoppdrag hvorav de to øverste (Soya 356043 og MON 87701) skulle behandles på neste møte i faggruppen:

- EFSA/GMO/UK/2007/43– Genetically modified soybean 356043 for import, processing, food and feed uses under Regulation (EC) No 1829/2003
- EFSA/GMO/BE/2010/79– Genetically modified soybean MON 87701 for import, processing, food and feed uses under Regulation (EC) No 1829/2003
- EFSA/GMO/NL/2005/13– Genetically modified cotton LLCotton25 for import, processing, food and feed uses under Regulation (EC) No 1829/2003
- EFSA/GMO/NL/2008/51– Genetically modified cotton GHB614 for import, processing, food and feed uses under Regulation (EC) No 1829/2003
- EFSA/GMO/NL/2005/16– Genetically modified cotton 281-24-236 x 3006-210-23 for import, processing, food and feed uses under Regulation (EC) No 1829/2003

8. Saker som har blitt ferdigstilt og publisert siden siste møtet i faggruppen

Endelig helse- og miljørisikovurdering av genmodifisert soya 40-3-2 (EFSA/GMO/RX/40-3-2) til import, prosessering, mat og fôr under forordning (EF) nr. 1829/2003

Publisert 17.12.2014.

<http://vkm.no/dav/931f4bda0b.pdf>

9. Nye opinions fra EFSA, respons på norske innspill

Scientific Opinion on a notification (reference C/NL/09/02) for the placing on the market of the genetically modified carnation **IFD-26407-2** with a modified colour, for import of cut flowers for ornamental use, under Part C of Directive 2001/18/EC from Florigene
<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/3935.pdf>

Scientific Opinion on a notification (reference C/NL/09/01) for the placing on the market of the genetically modified carnation **IFD-25958-3** with a modified colour, for import of cut flowers for ornamental use, under Part C of Directive 2001/18/EC from Florigene1
<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/3934.pdf>

Søknadene er ikke vurdert av VKM

10. Orienteringer fra Mattilsynet og Miljødirektoratet

Diem Hong Thi Tran fra Miljødirektoratet orienterte om

- I. Nytt regelverk underveis fra EU-kommisjonen som vil linke sprøytemiddelbruk i direktiv 2001/18 i forhold til bruk med GMO
- II. Medlemsland kan legge ned forbud mot dyrking i eget land for enkelt GMOer eller også grupper av GMO (f.eks. all GMO-mais)

11. Saker til Hovedkomiteen

Kåre-Magne Nielsen informerte om innspill han vil videreformidle til Hovedkomiteen vedrørende ordlyden i innledende tekster i VKMs risikovurderings-mal som omhandler forfatterskap og bruken av ordet opinion.

12. Møter av felles interesse

- Nytt fra arbeidet i EFSA's GMO-panel
- Orientering v/ Rose Vikse og Ville Sipinen fra deltakelse på "Stakeholder Workshop on 2 Year Animal Feeding Studies with GM Maize" (G-Twyst). I Wien 16.-17. desember 2014

13. Nytt fra sekretariatet

Det ble orientert om:

- VKMs strategiplan for 2015-2018
- Framdriftsplan slutføringsoppdrag & FG3s aktivitetsplan for 2015
- Status for utvidet oppdrag fra Miljødirektoratet